

ATATÜRK'ÜN PROJESİNİ "AŞAĞIDAN YUKARIYA" GERÇEKLEŞTİRMEK

9 Şubat 2026

Yıldırım Koç

Türkiye günümüzde büyük sorunlarla boğuşuyor.

Mustafa Kemal Paşa, işçi sınıfının çok zayıf olduğu, yoksul köylülüğün toprak ağalarına, tefecilere, şeyhlere karşı bir mücadelesinin olmadığı, insanların büyük çoğunluğunun kulluktan henüz kurtulmadığı ve milli kimliklerinin yeterince gelişmediği koşullarda, savaşımlardan harap çıkmış bir ülkede, insanların bağımsız bir biçimde ve huzur içinde yaşayacakları bir düzen yaratmaya çalıştı. Yalnızdı. Umudunu da kendi yönetimi altında yetiştireceği gençlere bağlamıştı. Kafasındaki ve gücü yettiğince adım adım uygulamaya çalıştığı projeyi paylaşabileceği bir kadrosu yoktu.

Şevket Süreyya ise Turancılıktan komünistliğe geçmiş, büyük toplumsal ve siyasal süreçlere tanıklık etmiş, inandığı dava uğrunda sıkıntılar ve fedakarlıklar yaşamış, ülkede ve uluslararası düzeyde bağlı olduğu siyasi yapıların hatalarına karşı çıkmış bir kişiydi. Kafasındaki stratejinin benzerinin Mustafa Kemal Paşa tarafından Türkiye'de adım adım uygulandığını kavradı. Mustafa Kemal Paşa da ondaki bu cevheri görerek, 1931-1935 döneminde onun önünü açtı; CHP'nin, bürokrasinin ve ordunun üst kademelerinin eğitilmesinde, kendi kafasındaki stratejiyle büyük ölçüde örtüşen bir anlayışı savunan Şevket Süreyya'yı destekledi. Şevket Süreyya ve arkadaşlarına yönelik saldırıları da epeyce bir süre engelledi.

Hedef, Türkiye'ye özgü, bağımsızlıkçı, milliyetçi ve demokratik bir sosyalizm modelinin adım adım uygulanmasıydı; Şevket Süreyya'nın 1962 yılında "Türk sosyalizmi" olarak isimlendirdiği, daha sonraları "Kemalist sosyalizm" olarak da nitelenen bir düzeni kurmaktı.

Mustafa Kemal Paşa'nın ölümünden sonra, 6 ilkede (cumhuriyetçilik, laiklik, halkçılık, milliyetçilik, devletçilik, devrimcilik-inkılâpçılık) formüle edilmiş olan anlayış bütünlüğü bir süreç içinde zayıflatıldı. Türkiye'de halkın hayat standardı, kapitalizmin altın çağının sağladığı olanaklarla yükselirken, Türkiye'nin uzun vadede birlik ve bütünlüğüne zarar verecek etmenler ön plana çıktı; bağımsızlığımız büyük hasar gördü. Kısa vadeli çıkarlarını çok iyi bilen halkımız, Türkiye'nin önündeki özellikle uzun vadeli tehdit ve tehlikeler karşısında duyarsız kaldı. Mustafa Kemal Paşa'nın ve Şevket Süreyya Aydemir'in stratejileri, 1960'larda Doğan Avcıoğlu'nun çabalarıyla yeniden canlandı. *Yön ve Devrim*, hayatından memnun halkın duyarsızlığı nedeniyle çok olumsuz koşullarda, vatanseverlik bayrağını yeniden yükseltti. Ancak halkın desteğini sağlayamayınca, umudunu bir askeri darbeye bağladı. Bu süreçte hazırlanmasını sağladığı Devrim Anayasası taslağı, günün koşullarında Türkiye'ye özgü bağımsızlıkçı, milliyetçi bir sosyalizm modeliydi; Türk sosyalizmi veya Kemalist sosyalizm projesiydi. Mustafa Kemal Paşa'nın kafasında olduğunu uygulamaları, bazı açıklamaları ve ipuçlarıyla anladığımız ve sezdiğimiz, Şevket Süreyya Aydemir'in *İnkılâp ve Kadro* kitabında ve *Kadro Dergisi'*nde komünistlik suçlamasından çekinerek parça parça dile getirdiği görüşler, en net ve bütünlükçü ifadesini Doğan Avcıoğlu'nun çalışmalarında buldu.

Günümüzde çok farklı koşullar söz konusudur.

Emperyalistler Türkiye'yi etnik köken ve inanç temelinde bölmeye ve parçalamaya çalışmaktadır. Aynı güçler ve ülkemizdeki işbirlikçileri, emekçi sınıf ve tabakaların hızlı ve kapsamlı bir biçimde yoksullaşmasına, nüfusun küçük bir bölümünün gelir ve servetlerinin hızla daha da artmasına neden olmaktadır. Tarihimizde ilk defa vatanımıza saldıran güçler, aynı zamanda halkımızın ekmeğine ve haklarına da saldırmaktadır. Eş zamanlı olarak, halkın yaşama ve çalışma koşullarının kötüleştiği dönemde, iktidarda Atatürk'ün devrimlerine karşı olanlar bulunmaktadır. Tarihimizde ilk defa Atatürk devrimlerine karşı olanların sorumlu olduğu çok derin ve kapsamlı bir yoksullaşma yaşanmaktadır.

Bu koşullar vatan sevgisi ve sorumluluğu olan ve emeğe saygı duyan insanlarımızı Atatürk'te birleştirmektedir.

Günümüzde vatani savunma mücadelesi, işçilerin, memurların, emeklilerin, işsizlerin ve çoğunluğu işsiz adayı olan öğrencilerin ekmek ve hak mücadelesine sahip çıkılmadan ve bunlara destek verilmeden kitleleşemez ve başarılı olamaz. Esnaf-sanatkar ve küçük üretici köylülük de bu kesime eklenmelidir.

Diğer taraftan, emekçi sınıf ve tabakaların ekmek ve hak mücadelesi de, vatan savunmasına katılmadan başarılı olamaz.

Bu koşullarda, Mustafa Kemal Paşa'nın "yukarıdan aşağıya" gerçekleştirmeye çalıştığı Türkiye'ye özgü bağımsızlıkçı, milliyetçi ve demokratik bir sosyalizm projesinin, Şevket Süreyya Aydemir ve Doğan Avcıoğlu'nun katkıları da dikkate alınarak, bu kez "aşağıda yukarıya" hayata geçirilebilmesinin nesnel koşulları mevcut gözükmemektedir.